

Írta: Dénes Balázs

A TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

A Társaság a Szabadságjogokért egy jogvédő szervezet, melyet magánszemélyek hoztak létre 1994-ben. Az elmúlt közel öt évben a TASZ megtalálta helyét a kevés jogvédő egyesület között, jogfejlesztő és jogsegélyt nyújtó tevékenységével ismertséget és elismertséget szerzett magának. Az alábbiakban bemutatjuk a TASZ fő céljait, eszközeit, valamint a gyakorlati munka szemléltetésére leírjuk néhány esetünket.

MIK A CÉLJAINK?

Fő célkitűzésünk, hogy az Alkotmányban és a nemzetközi egyezményekben deklarált jogok és alapelvek érvényesüljenek Magyarországon. Tevékenységünket olyan jogterületekre összpontosítjuk, ahol gyakoriak a jogsértések, és az áldozatok különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak. Figyelmünk középpontjában többek közt

- a személyes adatok védelme és a közérdekű adatok nyilvánossága
- a betegek jogai
- a kábítószer-fogyasztók jogai
- a pszichiátriai kezelték jogai
- a hatóságok szabadságkorlátozó jogosítványai és intézkedései állnak.

Azért dolgozunk, hogy a betegek szabadon rendelkezessenek olyan – most már a törvényben is – biztosított rendkívül fontos jogaikkal, mint például a tájékoztatáshoz és a beleegyezéshez való jog, a kezelés visszautasításához való jog, a kapcsolattartás joga és az orvosi titoktartáshoz való jog.

A TASZ elutasítja a drogbetegek és az alkalmi drogfogyasztók elleni büntetőjogi fellépést. Megítélésünk szerint nem a rendőri szigor fokozása, hanem a tájékoztatás, a megelőzés, a gyógyítás és a rehabilitáció támogatása segíthet a droprobléma megítélésében. Különösen fontosnak ítéljük meg a fiatalok korrekt felvilágosítását a témáról – a valóságnak nem megfelelő információkkal csak a bizalmat lehet eljárni.

Fokozott figyelemmel kísérjük a zárt intézetekben lévők (letartóztatottak, elítéltek, pszichiátriai gyógykezeltek stb.) jogainak korlátozását, valamint az állami hatóságok szabadságkorlátozó jogosítványait és mindennapi intézkedéseit.

JOGFEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG

E tevékenységünk lényege, hogy a szabadságjogokat sértő jogszabályok megváltoztatásáért, új törvények megalkotásáért lépünk fel, a hatóságok jogsértő tevékenységét bíráljuk. Szakvélemények elkészítésével bekapcsolódunk a jogalkotási folyamatba, beadványokkal fordulunk a különböző állami hatóságokhoz. Az elmúlt években számos alkalommal fordultunk az adatvédelmi biztoshoz, az Alkotmánybírósághoz.

Számos új törvény, vagy módosított jogszabály tartalmazza a TASZ javaslatait. Az elmúlt években példa erre az új egészségügyi törvény, a módosított Btk., a büntetőeljárás törvény. Az adatvédelmi biztos több ajánlásában adott nekünk igazat, s ennek következtében kötelező érvényű ajánlásokat fogalmazott meg.

A JOGSEGÉLYSZOLGÁLATRÓL

Az 1995 óta működő jogsegélyszolgálatot eddig több százan keresték már fel. Vannak, akik csak a jogi helyzetet szeretnék megismerni, vannak akiket súlyos sérelmek értek. Irodánkban a hét minden napján telefonon válaszolunk a témáinkat illető jogi kérdésekre. Az ügyfélfogadáson ügyvéd és ügyvédjelölt munkatársaink fogadják az arra rászorulókat. Az egyszerűbb esetekben szóbeli tájékoztatást adunk a jogszabályokról és a szakmai tapasztalatainkról. Olykor az ügy jellege miatt más jogvédő szervezetet vagy ügyvédet ajánlunk a hozzánk fordulónak. Számos esetben pedig a mi ügyvédekünk vállalják a jogi képviselést: védelmet a büntetőeljárásban, beadványok megírását, képviselést a bíróságokon.

1999-ben indítottuk be internetes jogsegélyszolgálatunkat: jelenleg már két címen is válaszolunk a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos kérdésekre.

KIK FORDULHATNAK HOZZÁNK?

Ingyenes jogi tanácsadást nyújtunk az alapvető jogaikban sérelmet szenvedett betegek, pszichiátriai kezelték és drogfogyasztók számára, valamint felvilágosítást adunk adatvédelmi ügyekben. A betegjogok terén leggyakrabban az orvosi iratok kiadásával, a betegtájékoztatással és a kezelésbe való beleegyezéssel kapcsolatos kérdésekkel keresnek meg bennünket.

Sokan kérnek tájékoztatást a drogfogyasztás büntetőjogi következményeiről, a droghasználók elleni eljárások során alkalmazott rendőrségi eszközökről és a lehetséges gyógykezelésről.

Ingyenes jogi képviselést biztosítunk precedens jellegű ügyekben betegek, droghasználók, valamint adatvédelmi jogaikban sérelmet szenvedett személyek részére. Ügyvédekünk esetenként ellátják a képviselést gondnokság alá helyezés iránt indult perekben is.

KIADVÁNYAINK

Az elmúlt években számos szórólapszerű füzetet jelentettünk meg. Ezeket a könnyen kézbevehető, fontos információkat tartalmazó kiadványokat ingyenesen terjesztjük. Ilyen TASZ füzet jelent meg a betegek jogairól, az egészségügyi adatok megismeréséhez és védelméhez való jogokról, a pszichiátriai betegek jogairól. A március 1-jén hatályba lépett új, kábítószerrel kapcsolatos büntető jogszabályokról kiadott DROGJOG 1999 c. füzetünket a terápiás és segítő helyeken kívül középiskolákba is megpróbáljuk eljuttatni. Köziratok című sorozatunkban egy-egy vitatott jogpolitikai kérdéssel foglalkozunk. Ilyen füzet jelent már meg az abortuszról, az ártalomcsökkentő drogpolitikáról, a betegjogokról, de tervezzük Közirat kiadását a halálbüntetésről és az eutanáziáról is.

A TASZ folyamatosan nyomon követi a tevékenységi körébe eső, új jogszabályok megalkotását a koncepciók megszületésétől a törvények elfogadásáig. Álláspontunk kialakításakor az adott téma elismert szakértőivel, elméleti jogászokkal, ügyvédekkel, orvosokkal konzultálunk. A TASZ-álláspont című kiadványunkat a parlamenti vita megkezdésekor jelentjük meg, és elsősorban a politikusokhoz, újságírókhoz, a terület szakértőjéhez juttatjuk el.

A TASZ ESETEIBŐL

1996-ban három fiatal, két lány és egy fiú közösen öngyilkosságot kísérelt meg: egy pengét körbeadva felvágta saját ereiket. Végül segítséget kértek, életben maradtak. A rendőrök már a kórházban kihallgatták őket, majd kettőjükkel szemben az ügyészség vádat emelt öngyilkosságban közreműködés miatt. A harmadik lányt, aki az utolsóként vágta fel az ereit, és a pengét nem adta

tovább, nem állították bíróság elé. Az esetről az újságokból értesültünk, majd felajánlottuk segítségünket a gyanúsított fiatalembernek és lánynak, amit ők elfogadtak. Ügyvédünk fellépése eredményesnek bizonyult: bár a bíróság bűncselekménynek minősítette a közös öngyilkosságot, a fiatalokkal szemben nem szabott ki büntetést, hanem a legenyhébb intézkedést, a megrovást alkalmazta.

Tizennégy éves ügyfelünk ellen büntetőeljárás indult, mert iskolaigazgatója feljelentette a rendőrségen kábítószer-fogyasztás miatt. A fiú következetesen állította, hogy soha nem használt drogot, és nem akadt tanú sem, aki bizonyítékot tudott volna szolgáltatni ellene. Ennek ellenére az első kihallgatáson vett vizeletvizsgálata amfetaminra pozitív lett. A védőügyvéd indítványára a lefagyasztott mintát újból megvizsgálták, és negatív eredmény született, vagyis az első teszt hamis pozitív eredményt hozott. Mindezek alapján a büntetőeljárást megszüntették.

Az ország legnagyobb pszichiátriai intézetében egy politoxikomán fiatalember kezelése során a mai pszichiátriában megengedhetetlen, embertelen és megalázó eszközöket alkalmaztak. (Lekötözés, büntető céllal elektromos kezelés stb.) Ezen kívül a beteg életveszélyes állapotba került, mert veséje a kezelés során leállt. A fiatalember képviseletében precedens jellegű kártérítési pert indítottunk. Célunk a beteg kárpótlása mellett az, hogy a Bíróság állapítsa meg: tilos olyan terápiát alkalmazni, amelyet jogszabályok és szakmai előírások nem tesznek lehetővé, és különösen tilos a pszichiátriai betegek emberi méltóságát sértő kezelés.

1997 tavaszán két fiatal ügyfelünk arról számolt be, hogy baráti összejövetelen drogfogyasztástól rosszul lettek, és telefonon segítséget kértek a mentőktől, mire a helyi mentőszolgálat értesítette a rendőrséget. Így a mentőegységgel egy időben rendőrök is érkeztek a helyszínre, és a fiatalok ellen büntetőeljárás indult. A TASZ két ügyfele nevében panaszt terjesztett elő az adatvédelmi biztostól a mentőszolgálat jogsértése miatt. A panasz kitért arra is, hogy ez az eset nem volt egyedülálló. Ez a gyakorlat pedig könnyen azt eredményezheti, hogy az orvosi segítségre szoruló drogfogyasztók nem mernek mentőt hívni, félve a rendőri eljárástól. Az adatvédelmi biztos 1998. februárjában elkészült ajánlása helyt adott beadványunknak. Legfőbb megállapítása szerint „az Országos Mentőszolgálat a segítségért hozzájuk forduló, rosszulétük miatt gyógykezelésre szoruló drogfogyasztókról nem tehet bejelentést a rendőrségen.”

Dénes Balázs, jogász
A TASZ munkatársa

Társaság a Szabadságjogokért

Tel./fax: 201-7375

Tel.: 214-7102

E-MAIL: HCLU@MAIL.C3.HU

HOME PAGE: WWW.C3.HU/~HCLU/

A jogsegélyszolgálatra a fenti telefonokon lehet bejelentkezni.

Ügyfélfogadás kedd délután.

Internetes jogsegélyszolgálat: <http://index.hu/cikk3/drog>